Lourup Skole

Rich. Kristensen, Kirkevej, Gørding

I naturskønne omgivelser med åen slyngende sig gennem ådalen, og træbevoksede skråninger i baggrunden, er Lourup skole den af vore nu nedlagte skoler, som var kønnest beliggende.

Den første skolebygning i Lourup havde til huse i den bygning, hvor Lourup købmandshandel siden lå. Det var en énlænget, lav bebyggelse, tækket med tagpap og med en lille skolestue i den ene ende og beboelse til læreren i den anden halvdel. Den er opført i 1880erne. En bjælke er dateret 1882. Skoledistriktet var stort i omfang, det omfattede både Sdr. Lourup, Hejrskov og Nr. Lourup. Over åen til den nordlige del af Lourup var der i mange år et vadested, hvor store sten var kastet ned i åen. Her kunne heste og vogne komme over på den anden side af åen, dog var der til skolebørnene anbragt en spang, et gangtræ med sidelæn, hvor børnene kunne komme over åen.

Bygningen blev dog hurtigt for lille, og allerede omkring 1915 (vistnok 1916) tages en ny skole, opført på den anden side af landevejen, i brug.

Den gamle skole blev solgt til Benned Bennedsen (Gammelbro) med henblik på at blive brugt til medhjælpere på gården. Dette skete dog ikke, så i 1920 solgte Benned Bennedsen bygningen til købmand Jørgensen, der oprettede købmandsforretning.

Efter adskillige ejerskift købte P. V. Lund i 1958 forretningen, som i mange år var et ideelt samlingssted for landsbyens handel.

Skønt den nye skole efter datidens forhold var ret stor, blev dog også den for lille. I 1941 blev den derfor udvidet med en tilbygning, og sidst i 50erne blev den moderniseret, så den faktisk ved nedlæggelsen var i fin stand, med gode, moderne bygninger.

Den første lærer, der virkede som fast seminarieuddannet, var Hans Ebbesen. Han havde sit virke ved skolen fra 1886 til 1896, var en overgang lærer i Stårup skole, og delte så undervisningen ligeligt mellem de to skoler. Fra 1896 til 1901 var der ved skolen en lærer ved navn Jens Chr. Eriksen, som senere fik embede ved Vejrup skole. I 1902 ansattes Morten Biltoft, der kom fra en lærergerning på Fanø, han forblev ved Lourup skole til 1907.

Dette år blev så ansat en lærer, Marius Garner, som fik sin gerning her, til sin død i 1929. Det var en afholdt og dygtig lærer, som forstod at sætte sig i respekt hos børnene, samtidig med at han havde store evner til at indgive børnene de rette kundskaber. Mange elever fra hans tid husker ham med glæde fra deres skoleår. Det fortælles så morsomt om ham, at når han var gående til Stationsbyen, gik han altid med hatten i hånden. Så han i det fjerne en eller

Lourup gymnastikforenings dygtige amatører, der hentede sig en solid succes hjem på stykket »Den farende Svend«. (Vestkysten 1958).

anden person, han formodede at kende, kom den stive hat på hovedet, så han altid kunne hilse på rette vedkommende.

Fra 1929 indtil 1932 virkede Peder Bach Andersen som lærer, han kom fra Brørup skole. Fra 1932 til skolens ophør 1966 var lærer Edward Radmer skolens lærerkraft. Han kom fra Gørding skole, hvor han havde været ansat i et kortere åremål. Han blev skolens sidste lærer, og kom ved nedlæggelsen 1966 på ventepenge, da helbreddet ikke var så godt mere, og han ikke ønskede forflyttelse.

I mange år var der ved skolen i Lourup også ansat en lærerinde, til at undervise de mindre børn – én af disse var frk. Pedersen, som gjorde en god indsats ved skolen.

I 1966 blev skolen solgt til mindre fabriksvirksomhed. Lourup skole havde gode lærerkræfter, den opfyldte sin mission som undervisningssted for landsbyens børn. Skolen og dens lærere havde også stor betydning for ungdomsarbejdet. Der har gennem årene været et utal af arrangementer i skolens gymnastiksal, særlig de unge piger og karle i landsbyen dyrkede her i mange år både gymnastik og forskellige boldspil.

Stårup skole

Den oprindelige skole i Stårup var en stråtækt, lav bygning i fire fag, et fag

målte efter den tids målestok tre alen. Den gamle skole var opført på en jordlod ud fra den ejendom, som ejes af Max Filskov Madsen.

I denne lille skole var der to fag til skolestuen, og degnen (som læreren blev kaldt), havde de to andre fag til beboelse. Skolen havde kun få elever om sommeren, da kun de alleryngste årgange af børnene gik i skole i sommerhalvåret – til gengæld kunne der så i vinterhalvåret være en del børn, når de store børn kom med i undervisningen; men både store og små blev undervist i den samme skolestue – blev der pladsmangel, blev nogle af de mindre elever henvist til vindueskarmene, hvor de så stod op med deres tavle og griffel.

Den sidste lærer, som underviste i den gamle stråtækte skole, hed Niels Hansen. Han arbejde ved siden af lærergerningen som tækkemand i sommertiden. Hans lærerløn var nok ikke stor, der skulle bierhverv til for at klare dagen og vejen.

Det fortælles så morsomt om denne lærer, at han meget af tiden sad og røg tobak på sin lange pibe oppe på katederet. De større børn blev så sat til at hjælpe de mindre med stavning og regning på den lille tavle, som hver elev havde. Når der da ikke blev for megen uro i stuen, faldt piben tit og ofte ud af munden på ham, og han slap i søvn på katederet; han havde jo også været tidligt oppe ved sine mange forskellige gøremål. Hvis der så blev for megen larm i skolestuen, vågnede læreren op, og så fik børnene dask af riset, og de fik som

Staarup skole, opført 1908, nedlagt 1947.

regel alle fra en ende af, han gik ingen forbi. Det hændte også at nogle af de større børn slap i søvn, for mange af dem havde været tidligt oppe, for at hjælpe med morgenarbejdet, før de skulle i skole. Man forstår, at det ikke var det store, disse børn fik lært omkring århundredskiftet, men de elementære fag som regning, skrivning og læsning fik de lært.

Omkring år 1909 blev den gamle skole nedlagt, og en ny rødstensejendom med skifertag blev nu opført på en hjørnegrund ved den nuværende Hallundvej. Den nye bygning havde også lærerbolig i den ene halvdel og skolestuer i den anden del, samt en lang korridor til indgang. Opvarmningen af skolestuerne var med kakkelovne, men det var bedre og større lokaler, som børnene nu blev undervist i.

Da de fleste landbomilier i disse år havde flere skolesøgende børn end nu, måtte der også antages en lærerinde til hjælp ved undervisningen. Tager man de dårlige veje i betragtning på den tid, og det lave engdrag, hvor skolen var placeret, forstår man, at mange af børnene i vinter- og forårstid næsten altid var våde om fødderne. Så blev træsko og hoser trukket af og hængt til tørre på en snor ved kakkelovnen, og børnene sad så i bare fødder i kludeskoene. Over den lille bæk, som løber under Lervad bro, var et springtræ – et smalt gangbræt af råt tilhugne træstammer. Over den og med skolestien igennem mark og eng, kom børnene fra det nordøstlige distrikt til skolen.

Den første lærer i den nye skole var en ung lærer fra Stens ved Hjortlund. Hans navn var Markus Bertelsen, og han blev ansat som enelærer. Han virkede i mange år ved skolen og var afholdt af både eleverne og forældre. Han var en dygtig pædagog, idet han besad den evne, at kunne få børnene til at lytte og lære i den forholdsvis korte tid, som var til rådighed til undervisningen. Der blev sunget meget i skolestuen hos lærer Bertelsen, beretter en af hans gamle elever; vi børn var aldrig gladere, end når der blev sunget de gamle fædrelandssange af livsens kraft.

Som omtalt blev der også beskæftigelse til en lærerinde, der dog næsten skiftede ved hvert vinterhalvårs begyndelse. I året 1932 måtte Markus Bertelsen søge sin afsked på grund af sygdom.

Fra 1933 til 1935 var lærerembedet besat af en vikar, Ingemann Pedersen. Fra 1935 til skolens nedlæggelse i 1946 virkede Anders Jørgen Andersen som enelærer. Han kom fra Vamdrup realskole, og blev den sidste lærerkraft ved Stårup skole – han blev forflyttet til stationsskolen i Gørding.

Skoledistriktet til Stårup skole var stort. Det strakte sig fra Skølvadbækken i syd og helt op den egentlige Stårup landsby, og ned til Stenderup fællesmark, hvor skellet til Føvling kommune var.

Disse forskellige lærere, som fik deres gerning ved denne landsbyskole, kendte næsten alle hjem i deres skoledistrikt. Man kan sige, at de delte på denne måde de forskellige hjems glæder og sorger. Derved skabtes en individuel forståelse, som netop blev det gode grundlag for hvert barns undervisning.

Ilsted skole

Landsbyskolen i Ilsted var beliggende på et jordareal, der i sin tid var udstykket fra den nuværende gård »Toftholm«. Der var et ret stort areal, som skolen lå på, og beliggenheden her lige ved den gamle drivervej og direkte overfor den gamle landsbykro, har været ideelt valgt.

Den oprindelige gamle stråtækte skole var som datidens en enlænget bygning med en enkelt skolestue og lidt beboelse til læreren i den anden ende af længen. En af dem, som fik sin skolegang her før århundredskiftet, fortæller, at der i haven, som hørte til skolen, fandtes en lille bygning, som indeholdt de gamle redskaber til landsbyens malt-forarbejdning. Det hjemmebryggede øl betød jo meget i disse dage, og her på skolens grund havde man så et sådant fælles malthus.

Undervisningen var det lidt små med, da skolen før århundredskiftet ingen fast lærerkraft havde, men næsten ved hvert skoleårs begyndelse fik en ny vinterlærer, som oftest ingen seminarieuddannelse havde, men formodedes at have lidt bedre kundskaber end almenbefolkningen.

Eleverne fik ingen undervisning i sommerhalvåret, dog undtages de små elever,s om gik i skole nogle få dage om ugen.

Den første faste lærer, som fik sin gerning ved Ilsted skole var en lærer An-

Ilsted skole, Gørding. 1958.

dersen, men det blev kun nogle få år, fra 1896 til 1899. så kom der igen forskellige vinterlærere på vikararbejde et enkelt år ad gangen. I 1902 blev der antaget en ung enelærer, Jørgen Chr. Pedersen, som kom fra Råst ved Venø bugt. Ham fik skolen den glæde at beholde som lærer i mange år, idet han virkede til 1934, hvor han selv søgte sin afsked på grund af alder. Det var en meget dygtig lærer, som børnene lærte noget ved. Hans store fortællerevne huskes endnu af gamle elever, og han var også vellidt i forældrekredsen. Han var tillige i mange år kasserer i Sparekassen, som blev oprettet i den stadig voksende stationsby, Gørding.

Derefter havde skolen en lærer, Sigurd Axelsen, der virkede ved skolen fra 1934 til 1937. Så blev der fra 1937 til 1946 undervist af lærer Ansgar Chr. Simmelsgård. Han var også en meget dygtig lærer, som havde store evner til at lære fra sig, så børnene virkelig fik noget ud af deres skolegang. Den sidste lærer der virkede ved Ilsted skole, var lærer Jørgen Buchvald, han fik sin gerning her, til skolen blev nedlagt i 1966. Han gjorde i sin tid et stort arbejde i sin fritid med idræt af forskellig art for de unge i landsbyen. Særlig håndbold havde hans store interesse, og mange unge fik i sommerhalvåret stor glæde af denne fritidssport.

En epoke i landsbyen Ilsteds historie er forsvundet. Skolen er nedlagt, og de få elever, der er tilbage, undervises på Gørding skole. Et kulturcenter, som den lille skole faktisk var, er dermed forsvundet.

Richard Kristensen, f. 1913 i Gørding. Postbud i Gørding i 27 år.